

PRZEGŁĄD DOKUMENTACYJNY RYBOŁÓWSTWA MORSKIEGO

OPRACOWANY PRZEZ OŚRODEK DOKUMENTACJI
MORSKIEGO INSTYTUTU RYBACKIEGO
DODATEK DO MIESIĘCZNIKA „TECHNIKA I GOSPODARKA MORSKA”

Rok IV

Gdynia — Sierpień 1954 r.

Nr 4/5

Gwiazdka obok porządkowych liczb artykułów oznaczone są publikacje, znajdujące się w bibliotece Morskiego Instytutu Rybackiego; dwiemagwiazdkami — tłumaczenia publikacji, wykonane przez MIR

- 74* 639.2.001.597.562.591.17 MIR-4/5-54
Misiacew J. J.: **O strukturze ławic dorsza.** „O strukturze kosiaków trieski”. Trudy WNIRO, Moskwa, t. 4, 1939, 50 rejsów eksp. sudna „Piersiej”, s. 24; B5, 24 str., 20 wykr., 3 poz. bibl.

Wieloletnie badania ustaliły, że mylnie jest mniemanie, jakoby ryby stadnie wędrowały w ogromnych ławicach. Masowe połowy odbywają się wtedy, gdy z różnych przyczyn następuje nagromadzenie się poszczególnych, niewielkich zwykłych ławic. Same wędrowki odbywają się w niedużych skupieniach, przy czym osobniki tych ławic są z reguły b. podobne odnośnie wieku i rozmiarów (kształtu). Skupianie ławic obserwujemy zwykle w miejscach mieszania się prądów — gdzie ryby nie pokonując oporu prądu — jakby odpoczywają. Przytacza się szereg porównań z wędrowkami ptaków w odniesieniu do praw aero i hydrodynamicznych. Obserwacje innych autorów.

- 75* 639.2.001.5:591.53(268.3) MIR-4/5-54
Zadulskaja E. S., Smirnow K. S.: **Dobowy cykl odżywiania się dorsza na łowiskach M. Barentsa.** „Suteczny chod pitanja trieski w promysłowych rajonach Barentsowa Moria”. Trudy WNIRO, Moskwa, t. 4, 1939, 50 rejsów eksp. sudna „Piersiej”, s. 321; B5, 16,5 str., 15 wykr., 2 tabl., 16 poz. bibl.

Zbadano 10391 żołądków dorszy. Wyniki oparto na ważeniu zawartości żołądka w stosunku do całkowitej wagi ryby. Jeśli chodzi o godziny doby — to w poszczególnych sezonach roku największe wypełnianie żołądków było zimą w godzinach m. 16 a 20-tą; wiosną w godz. 12 — 16, latem w godz. 8 — 12, jesienią — 8 a 12-tą. Zimą i wiosną żerowanie było najintensywniejsze, a szczyty obserwowano późną wiosną.

- 76* 639.3.002.2:627.4:338 MIR-4/5-54
Tarasiuk B. F.: **Stan i perspektywy prac nad produkcją zasobów rybnych w wodach ZSRR.** „Sostojanie i pierspiektivy rabot po wosproizwodstvu rybnych zasobow w wodojemach ZSRR”. Trudy Konfierencji po Woprosam Rybnowo-Choziajstwa, 1951, Moskwa, wyp. I, 1953, Izdat. Akad. Nauk SSSR, s. 254; B5, 11,5 str.

Regulacja połowów, ochrona i hodowla ryb użytkowych oraz prace aklimatyzacyjne w związku z regulacją rzek. Omówienie w/w zagadnień z punktu widzenia zadań administracji państwowej dla zwiększenia zasobów ryb.

- 77* 639.2.001.5:577.475(47) MIR-4/5-54
Syrowatskaja N. J.: **Tworzenie zasobów wartościowych ryb w M. Cymlińskim.** „Sozdanie zasobow cennych ryb w Cimlanskom wodochraniliszcze”. Rybnoje Choziajstwo, Moskwa, mies., t. 29, Nr 10, paźdz. 53, s. 29; B5, 6 str., 2 tabl.

Badania ryb reki Don, M. Cymlińskiego (tempo wzrostu, waga, długość) oraz badania planktonowe. Skład gatunkowy ryb w 1952 r., połowy narybku gatunków przemysłowych w M. Cymlińskim.

- 78* 639.2.801.193.001:338 MIR-4/5-54
Borisow P. G.: **Nasza pomoc praktyczna dla przemysłu rybnego.** „Nasza praktičeskaja pomoszcz' rybnoj promyszlenności”. Rybnoje Choziajstwo, Moskwa, mies., t. 29, Nr 11, list., 53, s. 8; B5, 4 str.

Półów sprzęta na światło elektryczne, przemysłowy zwiad rybaki kierowany przez naukowców. Zależność łowności sieci od jej barwy. Niedociągnięcia i wady w połowach ryb na światło elektryczne.

- 79* 637.563.66:388 MIR-4/5-54
Ulezko W. W.: **Z doświadczeń nad transportem i długotrwałym przetrzymywaniem tarlaków.** „Opyty transportirovki i dlitielnowo wyderżiwania prowizwoditelnoj biejorybicy (*Stenodus leucichthys*)”. Rybnoje Choziajstwo, mies., Moskwa, t. 29, Nr 11, list. 53, s. 43; B5, 1,5 str., 2 tabl.

Opis sadza do przetrzymywania tarlaków. Przygotowanie i transport ryby: w zimie na saniach. Ilość wody, zależność od temperatury powietrza, czas transportu, ilość tarlaków itp.

- 80* 639.3.04(47) (083) MIR-4/5-54
Gofman A. W.: **Wzory do obliczania ubytku wody przy przetrzymywaniu i podchowrywaniu narybku.** „Formuly dla rasczeta raschoda wody pri wyderżiwanii i vyraszcziwanii molodi ryb”. Rybnoje Choziajstwo, Moskwa, mies., t. 29, Nr 9, wrześ. 53, s. 47; B5, 2 str.

Autor podaje szereg wzorów na obliczanie zapotrzebowania wody w zależności od gęstości obsady, rodzaju pokarmu zadawanego narybkowi, ilości tlenu w mg/godz. oraz przytacza szereg współczynników stosowanych przy powyższych obliczeniach.

- 81* 639.223.003(261.2) MIR-4/5-54
Graham M.: **Stan pogłowia dorsza rejonu północnego.** „The state of the northern stocks of cod”. Conseil Intern. p. Explor. d. la Mer, C. M., 1953, Contribution, Sp. Scient. Meeting „The Cod”; MP., 20×23 cm, 8 str., 7 wykr., 6 poz. bibl.

Interesujące wykresy na temat przelowienia ławic dorsza w północnych rejonach: Morze Północne, Islandia, M. Barentsa. Zestawienie składu połowowego płastug i dorsza z M. Barentsa. Stwierdzenie, że nie ma obecnie obawy przelowienia dorsza w wodach arktycznych.

- 82* 639.2.001.5:597.562(489)(26) MIR-4/5-54
Knudsen J.: **Przyczynki do biologii dorsza w duńskich wodach.** „Contributions to the biology of the Cod (*Gadus callarias* L.) in the Danish waters”. Ref. C. M. 1953, Spec. Scientific Meeting, „The Cod”, Conseil Intern. Exploration d. l. Mer; D., 33,5 × 22 cm, 5 str., 3 wykr., 5 tablic., 1 mapka, 10 poz. bibl.

Autor dzieli wody duńskie na trzy rejony: Kattegat, Belt i Bałtyk Zachodni. Podaje wyniki połowów dorsza za okres 1920 do 1952 r. i omawia badania nad występowaniem larw dorsza wyłowionych na 1 hol/godz. w latach 1923 — 1953 w w/w rejonach. Uzasadnia zmiany w pogłowiu dorsza w poszczególnych latach i rejonach warunkami hydro-biologicznymi. Zwraca także uwagę, że stan pogłowia zależy od intensywności połowów.

- 83* 597.562.001.5(268.3) MIR-4/5-54
Trout G. C.: **Kilka obserwacji nad przyrostem otolitów u dorsza z Morza Barentsa.** „Some observations on cod otolith growth in the Barents Sea”. Odbitka z prac Conseil Intern. pour l'Exploration de la Mer, C. M. 1953, Spec. Scientif. Meetin „The Cod”, Copenhagen, s. 1; 34 × 22 cm, 22 str., 4 fot., 12 wykr., 5 tabl., 32 poz. bibl.

Przeprowadzono jakościowe studia nad otolitami dorsza z rejonu Morza Barentsa. W badaniach uwzględniono tylko osobniki jednoroczne, co pozwoliło uzyskać dość dokładny obraz proporcji między wzrostem wagi i długości ryby, a przyrostami na otolitach. Na podstawie tych badań ustalono dwie odmiany populacji wzrostu ryb z przyrostem otolitów.

- 84* 639.2.001.5:597.562(481) MIR-4/5-54
Dannevig A.: **Dorsz przy norweskim wybrzeżu Skagerraku.** „The littoral cod of the Norwegian Skagerrak Coast”. Conseil Intern. p. Expl. de la Mer, C. M. 1953, Spec. Sc. Meeting „The Cod”; MP., 20,5 × 23 cm, 16 str., 1 rys., 14 wykr., 2 tabl., 6 poz. bibl.

Odróżnienie 3 odmian dorsza: 1) z wód głębokich, 2) z wód szelfowych, 3) z fiordów — o pewnych różnicach w barwie i budowie. Stwierdzono różnice w jakości pobieranego pokarmu. Omówienie tempa wzrostu, budowy, rozmiarów przy pierwszym tarle, wędrowek.

- 85* 639.222.2:639.2.058 MIR-4/5-54
Andersen E.: **Czy rybołówstwo śledziowe może ulec przełowieniu?** „Can Herring Fishing be Overdone?”. Fishing News, London, tyg., Nr 2120, grudz. 53, s. 4; 38 × 31 cm, 0,5 str.

Wielu badaczy norweskich twierdziło w ostatnich latach, że możliwe jest wyniszczenie ławic śledziowych u wybrzeży Europy Zachodniej, opierając się na dużych ilościach odłowu młodych śledzi, które przetwarzano na mączkę rybną i oleje. Konwencja Północno-Morska w Londynie wskazała, aby nie łowić

śledzia poniżej 20 cm długości. Kilka ciekawych cyfr ilustruje groźbę przelowienia śledzia na Morzu Północnym.

OCEANOLOGRAFIA BIOLOGICZNA

86* 595.142.35:591.13:591.16:597 MIR—4/5—54
Izlewa J. W.: **Wpływ karmienia na intensywność rozmnażania się enchytreid.** „Wlijanje pitanja na intenziwnost' rozmnoženja enchitreid“. Trudy Łatwijskovo Otdielenia WNIRO, Riga, wyp. 1, 1953, s. 197; B5, 6,5 str., 4 tabl., 8 poz. bibl.

Zależność intensywności rozmnażania się *Enchytraeus al. H.* (robak ważny jako karma dla narybku), od rodzaju pokarmu ustalono na podstawie liczby jaj złożonych przez robaki karmione rozmaitemu rodzajowi pożywienia. Brano pod uwagę: chleb, mąkę gotowaną, mąkę z domieszką drożdży, ziemniaki, marchew, otręby gotowane i pozostałości stołu jęczmiennego po produkcji piwa. Najlepszą karmą okazała się mąka, potem chleb i ziemniaki, marchew, a na końcu otręby. Głodzenie obniża aktywność rozrodu.

87* 591.9(26.03)(265/266) MIR—4/5—54
Zienkiewicz Ł. A., Birsztejn J. A., Bielajew M. G.: **Badania fauny głębi Kurylsko-Kamczatskiej.** „Izuczenje fauny Kuriło - Kamczatskoj wpadiny“. Priroda, Moskwa, mies., t. 43, Nr 1, stycz. 54, s. 61; 26 × 20 cm., 14 str., 5 fot., 5 rys., 2 wykr., 1 tabl.-rys., 2 tabl., 3 mapki.

Zestawiono dane o głębokowodnej faunie Kurylsko-Kamczatskiej głębi (Tuscarora), zdobyte przez ekspedycję Instytutu Oceanografii A. N. ZSRR, na statku badawczym „Witiaz“. Życie zwierzęce sięga tam największych głębin bez mała 10.000 m. Fauna urozmaicona: ukwiaty, wieloszczety, Pogonophora, sikiwiaki, małże, skorupiaki, szkarłupnie zwłaszcza strzykwki i inne. Niektóre gatunki w pokaźnych ilościach. W dwugodzinnym zaciągu włokiem na głębokości 9.000 m. uzyskano 2.850 okazów strzykw. Zróżnicowanie fauny abysalnej i jej rozmieszczenie większe niż dotąd sądzono.

88* 577.472:639.2(261.3) MIR—4/5—54
Demel K.: **Próba oszacowania biologicznej i rybackiej wydajności Bałtyku.** Gospodarka Rybna, W-wa, mies., t. 5, Nr 12, grudz. 53, s. 9; A4, 2 str.

Wydajność biologiczna i rybacka Bałtyku jest kilkakrotnie mniejsza niż w M. Północnym. Wydajność ryb M. Północnego wynosi 30 kg/ha (bentosu — 300 g/m²), Morza Bałtyckiego — 6 kg/ha (bentosu — 30 g/m²).

89* 592(94) MIR—4/5—54
Allen F. E.: **Rozsiedlanie bezkręgowców przez statki.** „Distribution of Marine Invertebrates by ships“. Austr. J. Marine Freshwater Res., Melbourne, t. 4, Nr 2, list. 53, s. 307; 24 × 17,5 cm., 9 str., 32 poz. bibl.

Wpływają na to warunki hydrograficzno-geograficzne jak „zamkniętość“ zbiornika oraz utrudniony obieg materii w związku z dwuwarstwowością gęstości wód. Opracowane przez autora wydajności biologiczne dna Bałtyku i ogólne wskazówki uczonych radzieckich odnośnie biomasy planktonu na Bałtyku pozwalają w przybliżeniu określić produkcję biologiczną na 35.000.000 t. a produkcję ryb (całego Bałtyku) na 300.000 ton.

90* 581.526.3(285) MIR—4/5—54
Bernatowicz S.: **Roślinność wodna jako wskaźnik charakteru zbiornika wodnego.** Przegląd rybaki, W-wa, mies., t. 16, Nr 11, list. 49, s. 476; A5, 3 str.

Na wschodnich wybrzeżach Australii stwierdzono w ostatnich latach pewną liczbę osiadłych bezkręgowców morskich, które najprawdopodobniej zostały zawleczone przez statki. Próby walki z takim rozszedleniem nie dały pożądaných rezultatów. Wiele „kosmopolitycznych“ gatunków zawdzięcza swe szerokie rozsiedlenie podróżom statków.

Autor przytacza szereg gatunków roślin wodnych, podając ich wymagania życiowe odnośnie środowiska. Rośliny te mają znaczenie przy określaniu charakteru zbiornika wodnego, szczególnie gatunki posiadające specyficzne wymagania.

91* 581.526.325.3(261.2) MIR—4/5—54
Grantved J.: **Badania fitoplanktonu w południowej części M. Północnego w maju 1947 r.** „Investigations on the phytoplankton in the southern North Sea in may 1947“. Meddelelser f. Komm. Danmarks Fiskeri — og Havundersgelser, ser. Plankton, t. 5, Nr 5, 1952; A4, 48,5 str., 5 rys., 18 wykr., 1 fot., 1 tabl.—fot., 21 tabl., 42 poz. bibl.

Najliczniejsze skupienia planktonu występują w strefie przybrzeżnej i w obrębie prądu atlantyckiego, mniej licznie na ławicy Dogger i w rejonie ku północy od niej. Omówiono skład gatunkowy skupień. Przeważały okrzemki, po nich wiciowce. Na półno od Dogger zaobserwowano występowanie olejowego zanieczyszczenia powierzchni wody, wywołanej masowym pojawieniem się okrzemki *Concinodiscus concinnus*. Podano wyjaśnienie tego zjawiska.

92* 581.526.325.001.5 MIR—4/5—54
Halldal P.: **Badania fitoplanktonu z pokładu statku-stacji meteorologicznej M na morzu norweskim w 1948—49 r.** „Phytoplankton Investigations from Weather Ship

M in the Norwegian Sea — 1948—49“. Hvalrodets Skrif-ter — Scientific Results of Marine Biol. Res., Oslo, Nr 33, 53, s. 1; 27 × 18 cm, 91 str., 9 rys., 11 wykr., 2 mapki, 20 tabl., 61 poz. bibl.

Stacja meteorologiczna M leży w obrębie kręgu polarnego. Rok badań podzielony został na 5 okresów (zimowy, wiosenny, letni, jesienny i późno-jesienny), a w każdym z tych okresów wyodrębniono charakterystyczne warunki do rozwoju fitoplanktonu. Opisano liczebność różnych typów fitoplanktonu w różnych okresach, oraz jego pionowe rozszedlenie. Podano zmiany ilościowe różnych gatunków planktonu w różnych porach roku i na różnych głębokościach.

OCEANOLOGRAFIA FIZYCZNA

93* 551.463:577.475:627.222:551.468.2 MIR—4/5—54
Wyrutki K.: **Wyniki badań na temat zmaczenia wody w pobliżu brzegów morskich.** „Ergebnisse über die Verteilung der Trübung in Küstennähe“. Veröff. d. Inst. Meeresforschung in Bremerhafen, Bremen, t. 2, zesz. 2, 1953, s. 269; A5, 10 str., 5 wykr., 5 poz. bibl.

Na pełnym morzu substancją zmacającą wodę jest zasadniczo plankton, w pobliżu brzegów — masy wodne mające kontakt z brzegami i dnem morskim, zabierają ze sobą znajdujące się tam różnego pochodzenia materiały. W 1951 r. przeprowadzono kilka podróży badawczych w okolicy wyspy Fehmarn, gdzie dokonano pomiarów przejrzystości wody za pomocą specjalnego aparatu. Wykonane pomiary mają znaczenie dla hydrografii i geologii oraz pozwalają określić ruchy organizmów w pobliżu brzegów.

94* 551.417:551.35.054.1:627.223.6/7 MIR—4/5—54
Zienkiewicz W. P.: **Brzeg morski.** „Morskoj bierieg“. Moskwa, 1952, Gos. Izdat. Tiechn.-Tier. Lit.; D, A5, str., 38 rys., 2 mapki.

Szczegółowe omówienie w popularno-naukowej formie erozyjnej oraz akumulacyjnej działalności fal morskich, jak też rzek i strumieni wpadających do morza. Praktyczne wskazówki dla ochrony portów przed zamulaniem oraz brzegów przed rozmwyaniem.

95* 551.462 MIR—4/5—54
Zienkiewicz Z. A.: **Jedna z tajemnic oceanu.** „Odna iz zagadek okieana“. Priroda, Moskwa, mies., Nr. 9, wrzes. 53, s. 90; 26 × 20 cm, 1,3 str.

Artykuł sugeruje przypuszczenie, że obok wahań poziomu morza, wywołanych zarówno przyczynami eustatycznymi (w następstwie zmian ilości wody wywołanych np. związaniem przez lody) jak i izostatycznymi (zmiany tektoniczne skorupy ziemskiej), należy przyjąć nagromadzenie się osadów dennych, miejscami dochodzących do 2800 m grubości, jako trzecią możliwą przyczynę. Takie olbrzymie nagromadzenie osadów mogło na Pacyfiku wywołać nie tylko speknięcia skorupy ziemskiej wzdłuż zachodniego wybrzeża tego oceanu, ale także stać się czynnikiem zmian poziomu morza.

POŁOWY I SPRZĘT RYBACKI

96* 629.124.72:639.2.081.1.002.52:639.2.081.72 MIR—4/5—54
Brandt A.: **Statki rybackie i sprzęt połowowy.** „Fishing vessels and fishing gear“. Intern. Fish. Boat Congress, ref. Nr 50, Paris/Miami, 1953, FAO; D., A4, 5 str.

Rozwój rybołówstwa przemysłowego wymaga ścisłej współpracy konstruktorów okrętowych i techników połowowych. Całość zagadnień streszcza się w trzech zasadniczych punktach, tj.: 1) Mechanizacji dawnych metod połowów, 2) Kontroli działania narzędzi połowu z pokładu, 3) Dokładnego wykrywania ławic ryb zarówno w kierunku pionowym jak i poziomym. Krótkie omówienie głównych kierunków badań i dotychczasowych osiągnięć na powyższych odcinkach.

97* 629.124.72:658.51:613.6 MIR—4/5—54
Munoz L. F.: **Problemy planowania i budowy statków ryb-ackich.** „Problemas existentes en la construccion y projecto de embalcaciones pesqueras“. Intern. Fish. Boat Congress, ref. Nr 49, Paris/Miami, 1953, FAO; D., A4, 13 str.

Przegląd zagadnień związanych z planowaniem i budową jednostek rybackich pod kątem bezpieczeństwa ludzi i statku. Współczesne statki rybackie mają zbyt małą wolną burtę. Nie prowadzi się na ogół badań fal na eksploatowanych łowiskach, które uniemożliwiałyby właściwe określenie wielkości statków. Specjalnej uwagi wymagają łodzie i sprzęt ratunkowy oraz urządzenia kotwiczne. Należy przeprowadzić standaryzację wyposażenia pomocniczego, zwracać uwagę na przepisowe pokłady drewniane, pomieszczenie załogi, użycie radaru, świateł pozycyjnych.

98* 629.123:629.12.011.51:639.2.0667/.068 MIR—4/5—54
Jaeger H. E.: **Uwagi o dużych trawierach.** „Quelques notes sur les grandes chalutiers“. Intern. Fish. Congress, Ref. Nr 26, Paris/Miami, 1953, FAO; D, A4, 19 str., 6 rys., 3 wykr., 17 poz. bibl.

Za duży trawler autor uważa statek o zasięgu Islandia — Nowa Funlandia. Długość między pionami 50 — 55 m. Napęd 850 — 1200 KM, szybkość do 13 węzłów. Obszerna dyskusja dotycząca stosunku głównych wymiarów, współczynników statecz-

ności i rodzaju napędu. Omówienie ładowni rybnych. Pracę uzupełnia projekt trawlera-przetwórnicy zamrażającej filety o następującej charakterystyce: długość m. p. 68 m. Silnik 1200 KM. Szybkość 11,5 węzła. Statek z rejsów 60-dniowych przywozi 500 ton filetów zamrażanych w temp. -40° i składowanych w temp. -18° C oraz 300 ton mączki rybnej i 35 ton oleju z watórb.

99* 639.2.067/068:629.124.72 MIR-4/5-54
Cunningham D. B.: **Statki - przetwórnice z urządzeniami do głębokiego mrożenia**. „Deep Freeze Factory Ships”. Intern. Fish. Boat Congress, ref. 55, Paris/Miami, 1953, FAO; A4, 19 str., 1 rys.

Opracowanie dotyczy statków rybackich, które złowioną rybę głęboko zamrażają w postaci filetów oraz przetwarzają odpadki na olej i mączkę. Omówiono założenia tego typu statków, ich urządzenie oraz kolejne czynności związane z wykonywaniem tych funkcji. Autor jest za podziałem załogi na trzy grupy: nawigacyjną, rybacką i przetwórczą. Mimo założonego filetowania mechanicznego — wskazanym jest mieć w rezerwie stoły do ręcznego filetowania.

100* 629.124.72.001.5 MIR-4/5-54
Kesteven G. L.: **Rybackie statki badawcze i doświadczalne**. „Fishery Research and Experimental Vessels”. Intern. Fish. Boat Congress, ref. Nr 43 Paris/Miami, 1953, FAO; D, A4, 5 str.

Eksploatacja bogactw morskich wymaga coraz większego współdziałania badań naukowych. Wykonywane przy pomocy statków badawczych idą one w 4 głównych kierunkach, tj. oceanografii, badań łowisk, połowów próbnych oraz zasobów rybackich. Powyższe kierunki określają rodzaj, wielkość i wyposażenie statków badawczych.

101* 629.123.001.4:551.46 MIR-4/5-54
Minot F.: **Statek do badań oceanograficznych**. „The Oceanographic Research Vessel”. Intern. Fish. Boat Congress. Ref. Nr 24. Paris/Miami, 1953, FAO; D, A4, 28 str.

Badania oceanograficzne wymagają wysoko wyspecjalizowanych statków. Omówienie warunków, jakie zapewniają właściwości morskie, niezawodność pracy, odpowiedni zasięg i szybkość tych statków oraz ich urządzenia i wyposażenie badawcze, rozwiązania pomieszczeń itd. Zdaniem autora najbardziej odpowiednie są do tych celów statki o napędzie Diesel-elektrycznym względnie ze śrubą nastawną. Wielkość pełnomorskich statków oceanograficznych mieści się w granicach od 38,2 m do 76,4 m długości.

102* 629.124.72:551.35.054.5 MIR-4/5-54
Kuehl H.: **Zabezpieczanie statków rybackich przed świdrakiem okrętowym i przed obrastaniem**. „Protection of Fishing Vessels Against Teredos and Fouling”. Intern. Fish. Boat Congress, ref. Nr 51, Paris/Miami, 1953, FAO; A4, 12 str., 2 tabl.

Świdraki powodują poważne szkody w kadłubach drewnianych statków rybackich, jak i w drewnianych urządzeniach portowych. Badania wykazały, że intensywność szkód w rejonie ujścia Elby wzrosła niemal dwukrotnie w okresie 1933 — 1950. Zabezpieczanie może iść drogą pokrywania kadłuba drewnianego blachami metalowymi, malowania kadłuba farbami zawierającymi trucizny, impregnacji drzewa. B. skuteczne jest pozostawianie statków na okres co najmniej 3 tygodni w wodach słodkich, gdyż świdraki giną przy zasoleniu mniejszym niż 9‰.

103* 613.6:614.81:629.124.72 MIR-4/5-54
Miller C. W.: **Bezpieczeństwo na morzu**. „Safety at Sea”. Intern. Fish. Boat Congress, ref. Nr 20, Paris/Miami, 1953, FAO; D, A4, 13 str., 3 tabl., 3 poz. bibl.

W rybołówstwie USA ilość awarii i strat statków jest bardzo wysoka. Wynikają one z braku przepisów prawnych, regulujących kwalifikacje załóg oraz ustalających nadzór nad budową statków i ich wyposażeniem. Omówiono istniejące stan rzeczy i braki w tych dziedzinach. We wnioskach sprecyzowano postulaty, jakie winny być zrealizowane dla podniesienia bezpieczeństwa ludzi i statków rybackich.

104* 639.2.068:629.124.72 MIR-4/5-54
Eddie G. G.: **Zamrażanie w warunkach morskich**. „Freezing at Sea”. Intern. Fish. Boat Congress, ref. Nr 63, Paris/Miami, 1953, FAO; A4, 4 str.

Problem zamrażania ryb na statkach jest bardzo skomplikowany i nie wystarczy, jak sadzą niektórzy — zainstalować na dowolnym statku urządzeń chłodniczych. Żadne z dotychczasowych rozwiązań nie jest jeszcze doskonałe i ostateczne, ani uniwersalne. Wskazane zastosowanie filetowania mechanicznego. Jako czynnika chłodzącego autor radzi używać freonu.

105* 629.124.72:629.1.055.4 MIR-4/5-54
Mc Innis W. J.: **Łaładunek a zmiany zanurzenia małych trawlerów**. „Loading and Change of Trim on Small Trawlers”. Intern. Fish. Boat Congress, Ref. Nr 16, Paris/Miami, 1953, FAO; D, A4, 6,5 str.

Główne przyczyny niewłaściwego przegłębienia trawlerów poniżej 150 gross ton. Są to: dążenie do uzyskania maksymalnego użytkowego ładunku przy najmniejszej całk. długości statku, dobór niewłaściwych maszyn napędowych, trzymanie się tradycji w zakresie rozmieszczenia pomieszczeń załogi, zbiorni-

ków paliwa i wody, pozostawianie szyprom całkowitej swobody w zakresie przebudowywania statków, oraz tendencja do nadmiernego obalastowania statku. Wskazanie skutków każdego z tych błędów oraz sposobów ich uniknięcia.

106* 629.125.2:639.22(261.3) MIR-4/5-54
Typizacja małych jednostek połowowych basenu bałtyckiego. „Typizacja mielkowo promysłowo flota Bałtyjskowo bassejna”. Rybn. Choz., Moskwa, mies., t. 30, Nr 1, stycz. 54, s. 61; B5, 1 str.

Techniczna Rada (sekcja floty i portów) Min. Przemysłu Tow. Konsumpcyjnych przyjęła i zatwierdziła normy na budowę małych jednostek rybackich w rejonie Bałtyku. Z dotychczasowych ok. 40 typów łodzi wybrano 9 typów z czego 5 łodzi motorowych (10 — 20 KM) oraz 4 wiosłowo-żaglowe. Zanurzenie u wszystkich omawianych typów łodzi nie może przekraczać 0,9 do 1 metra.

107* 629.124.72:639.2.06 MIR-4/5-54
Huse H. V.: **Hydrauliczne wyposażenie pokładowe**. „Hydraulic Deck Equipment”. Intern. Fish. Boat Congress, FAO, 1953, Paris/Miami, ref. Nr 14; D, A4, 6,5 str. 3 rys., 6 fot.

Windy statków rybackich winny być łatwe w obsłudze i elastyczne pod względem obciążenia. System hydrauliczny przekazywania mocy od maszyny napędowej do windy, a w nowszych czasach na większych statkach — system wind elektrycznych, okazuje się pod tym względem znacznie korzystniejszy niż parowy. Windy hydrauliczne znajdują coraz większe zastosowanie w rybołówstwie norweskim; 300 — 400 statków norweskich z tymi windami pracowało bezawaryjnie w wiosennych połowach śledzia norweskiego 1953. Hydrauliczne windy ma norweski statek badawczy „Sars” i szwedzki „Eystrasalt”.

108* 639.2:629.124.72:338:658.51 MIR-4/554
Beever C.: **Niektóre aspekty ekonomiczne planowania statków rybackich ze szczególnym uwzględnieniem rejonów słabo rozwiniętych**. „Some Economic Aspects of the Design of Fishing Craft with Particular References to Underdeveloped Areas”. Intern. Fish. Boat Congress, ref. Nr 44, Paris/Miami, 1953, FAO; D, A4, 8,5 str.

W rybołówstwie światowym zarysowuje się wyraźna granica pomiędzy rejonami o wysokim stopniu rozwoju tego przemysłu, a rejonami, gdzie połowy wykonywane są prymitywnymi metodami. Rozwój rybołówstwa w rejonach zacofanych stanowi skomplikowany problem natury biologicznej, ekonomiczno-technicznej, psychologicznej i pedagogicznej. Praktyka wykazuje, że bardziej celowym jest wprowadzanie postępu stopniowo, a nie w sposób gwałtowny.

109* 629.124.72:657.47 MIR-4/5-54
Christensen A. N.: **Kalkulacja jako sposób racjonalizacji budowy statków rybackich**. „Costings as a means of rationalizing fishing boat construction”. Intern. Fish. Boat Congress, ref. Nr 46, Paris/Miami, 1953, FAO; D, A4, 9 str.

W okresie szybkiego postępu technicznego metod produkcji i pod względem materiałów stosowanych w budowie statków rybackich — zachodzi konieczność wprowadzenia na stocznich możliwie dokładnego rachunku kosztów. Autor przytacza i omawia system kalkulacji przyjęty w norweskim przemyśle stocznym, wykazując korzyści, jakie on zapewnia.

110* 629.12.011.516:637.56 MIR-4/5-54
Mac Callum W. A.: **Budowa i użycie ochładzanej ładowni o podwójnych ścianach dla ryb świeżych**. „The Construction and Use of Jacketed, Completely Refrigerated Fresh Fish Holds”. Intern. Fish. Boat Congress, ref. Nr 65, Paris/Miami, 1953, FAO; A4, 4 str., 1 rys.

Opis 2 kanadyjskich trawlerów dług. 35 m o ładowniach wykonanych całkowicie ze stopów aluminium i przewidzianych do przewozu ryb świeżych w lodzie. Pomiędzy ścianami ładowni i statku jest wolna przestrzeń, w której krąży powietrze oziębione przy pomocy agregatów na freon 12, ochładzające ładownię do $-0,8^{\circ}$ C. Dzięki temu systemowi zużycie lodu jest ok. połowy mniejsze w stosunku do trawlerów tej samej wielkości bez izolacji ładowni i nie podchładzanych.

TECHNOLOGIA RYBNA

111* 664.95:597.562.002.2 MIR-4/5-54
Gusiew P. U., Dormienko W. W.: **O niektórych zmianach schematu przy wyrobie konserw „Dorsz w oliwie”**. „O niektórych izmienienijach schiemy wyrabotki konserwow „Trieska w maśle”. Rybn. Choz., Moskwa, mies., t. 30, Nr 2, luty 54, s. 17; B5, 3 str., 1 tabl.

Opis proponowanych przez autorów czynności przy wyrobie konserw, skracających nakład czasu i pracy, zużywanej do produkcji „Dorsza w oliwie”. Tabela porównawcza nakładu czasu na poszczególne czynności produkcyjne w różnych fabrykach konserw wg dotychczas obowiązującego schematu produkcyjnego.

112* 621.565.8 MIR-4/5-54
Brajłowski A. W., Abdulmanow Ch.: **Urządzenie chłodnicze z umieszczonym w dole oddzielnikiem cieczy**. „Cholo-

dilnaja ustanowka s niznim raspolozheniem otdielitiela zid-kosti". Rybn. Choz., Moskwa, mies., t. 30, Nr. 2, luty 54, s. 20; B5, 3 str., 2 rys.

Techniczny opis urządzenia chłodniczego. Pompa do amoniaku, chłodnica cieczy, obliczenia wydajności pompy; obliczenia kalometryczne wykazują całkowitą przydatność urządzenia dla celów chłodniczych. Oszczędność i wygoda w użyciu.

113* 641.6:639.2(083.1):664.951.52 MIR—4/5—54
Łukijanczuk A. F.: **Racjonalne wykorzystanie drobnicy mórza Dalekiego Wschodu.** „Puti racional'nowo ispol'zowanija morskowo czastika dal'niewostocznykh moriej". Rybn. Choz., Moskwa, mies., t. 29, Nr 12, grud. 53, s. 24; B5, 1,5 s.
Opis produkcji kotletów rybnych w sosie pomidorowym z flaków, byczków, okoni, jazgarzy itd. Sposób przyrządzania, proporcje.

114* 664.957:658.11(438) MIR—4/5—54
Zięcik M.: **Wykorzystamy w całości surowiec rybny.** Rybak i Przetw., Gdańsk, r. 1, Nr 4, sierp. 51, s. 17; A4, 1,5 str., 1 rys.
Przedstawienie konieczności i możliwości rozwoju zacofanego przemysłu utylizacyjnego w Polsce w dziedzinie przemysłu rybnego. Budowa odpowiedniej ilości fabryk mączki rybnej winna być pierwszym etapem w rozwoju tego przemysłu. Omówienie wartości i możliwości zastosowania mączki rybnej.

115* 637.562.7:567.8 MIR—4/5—54
Castell C. H.: **Problem psucia się ryby świeżej.** „Spoilage Problems in Fresh Fish Production". Bull. Nr 100, Fish Research Board of Canada, Ottawa, 1954; B5, 33 str., 3 tabl.
Opis sposobów zabezpieczania ryby od psucia się, w jej drodze z morza do konsumenta — przez: 1) zapobieżenie przenoszenia się bakterii z innych miejsc na powierzchnię ryby lub filetów, 2) zwolnienie szczególnie szybkiego tempa mnożenia się bakterii już na rybie.

116* 639.64:668.393.5 MIR—4/5—54
Kirschnirck H.: **Różne mączki z glonów i ich zastosowanie.** „Die verschiedene Tangmehle und ihre Verwendung". Fischwirtschaft, Bremerhaven, mies., t. 6, zesz. 1, stycz. 54, s. 15; A4, 1 str., 3 tabl.
Omówiono skład chemiczny glonów: zielenie, brunatnie i krasnorostów, odnośnie węglowodanów, barwników, zw. mineralnych jak jod i brom oraz stwierdzono istotne różnice w wartości odżywczej. Szczegółowo opracowano skład chemiczny najliczniej występującej grupy — brunatnic.
Z w/w glonów produkuje się mączkę oraz produkty uboczne jak kwas alginowy i agar. Autor podkreśla zawartość jodu i bromu w mączce z brunatnic, uzasadniając konieczność oznaczania w niej ilości jodu, nadwyżka którego jest trująca. Możliwość zastosowania mączki w odżywianiu zwierząt i ludzi.

117* 664.951.222.002.52(47) MIR—4/5—54
Obrowski Z.: **Mechaniczne solenie ryb w przetwórstwie radzieckim.** Rybak i Przetw., Gdańsk, r. 2, Nr 1, stycz. 52, s. 14; A4, 0,8 str., 1 rys.
Opis (z rysunkiem urządzenia) nowego sposobu mechanicznego solenia śledzi w Związku Radzieckim, redukującego znacznie czas solenia. Urządzenie to składa się z transporterów i walców z mechanicznymi mieszadłami i dopływem stężonej solanki. Zdolność produkcyjna 12 — 15 ton na godzinę.

EKONOMIKA RYBACKA

118* 639.2.081.1.004.1:639.2.065.31 MIR—4/5—54
Glebow G. N.: **Efektywność pracy trawlera „Kasatka“.** „Effiektivnost' raboty trawlera „Kasatka“. Rybn. Choz., Moskwa, mies., t. 30, Nr 2, luty 54, s. 35; B5, 3,7 str., 6 tabl.
Zestawienie wydajności połowów trawlera z wyszczególnieniem czasu zużytego na poszczególne czynności jak: wyrzucanie włoka, trałowanie, naprawa sieci, zmiana łowisk. Wykonanie planu połowu odnośnie ryb, tuszczu, konserw z wątrób itp. Zużycie materiałów pędnych, soli, lodu, sieci i prądu.

119* 639.2:339:331.87 MIR—4/5—54
Walka o zwiększenie wysokogatunkowych towarów rybnych. „Za obilje vysokokaczevstviennykh rybnykh tovarov". Rybn. Choz., Moskwa, mies., t. 29, Nr 11, list. 53, s. 1; B5, 7 str.
Artykuł problemowy o zaspokojeniu rosnących potrzeb ludności ZSRR. Wzrost towarów rybnych w latach 54 — 55 oraz podniesienie ich jakości. Wykonywanie planów połowowych i produkcyjnych.

120* 629.124.72:31(47) MIR—4/5—54
Zapotrzebowanie ZSRR na statki. „Russlands Tonnagebedarf". Hansa, Hamburg, mies., t. 91, marz. 54, s. 502; A4, 0,1 str.
Krótka notatka informująca, że ZSRR przeznaczył 1500 mil. rubli na budowę nowych jednostek, między innymi zaś na 1 statek-przetwórnio wielorybniczą, 30 statków myśliwskich wie-

lorybicznych, 20 chłodniowców dla rybołówstwa, 45 trawlerów o sile maszyn 950 — 1100 KM i 15 trawlerów o sile maszyn 1900 KM.

121* 639.22/23:639.2.067/068:629.124.72 MIR—4/5—54

Roscher E. K.: **Nowe kierunki rozwoju rybołówstwa dalekomorskiego.** „Neue Wege im der Entwicklung der Hochseefischerei". Hansa, Hamburg, mies., t. 91, Nr 5, maj 54, s. 254; 21 × 29,5 cm, 2,5 str., 5 rys.
Budowa trawlera-przetwórnio pociąga wielkie koszty i duże ryzyko. Dlatego autor proponuje użycie statku-bazy-przetwórnio w połączeniu z 6-ma towarzyszącymi mu trawlerami. Daje projekt przeladunku ryby białej na morzu za pomocą pojemników z sieci. Na podstawie przytoczonych obliczeń stwierdza się, że fakie rozwiązanie będzie bardzo ekonomiczne. Opis pracy całego zespołu statków i przeladunku ryby białej na morzu.

122* 341.225.8 MIR—4/5—54

3 milowy pas wód terytorialnych pozostaje nadal w mocy. „3-mile Limit Stands". Fishing News, London, tyg. Nr 2122, grudz. 53, s. 1; 38 × 31 cm, 0,25 str.
Rząd Wielkiej Brytanii ustosunkował się negatywnie do propozycji Związków Rybaków Angielskich i Skockich o włączenie w obręb wód terytorialnych rejonów Moray Firth i Firth of Clyde. Rząd W. Brytanii nie naruszając zasady „wolności mórza" spodziewa się, że Islandia pozwoli uprawiać połowy na swoich wodach terytorialnych trawlerom angielskim.

123* 639.222.2:31 MIR—4/5—54

Hass G.: **Trawlerowe połowy śledzia w 1953 r. (w czasie od 1 lipca do 1 grudnia).** „Schleppnetzheringssaison 1953 (Für die Zeit vom 1 Juli bis 1 December 1953)". Fischwirtschaft, Bremerhaven, mies., t. 6, Nr 2, luty 54, s. 27; A4, 1,7 str., 7 tabl.
Z ogólnej masy odłowionej w sezonie przez trawlerzy śledzia — 84%, tj. 157.000 ton pochodzi z Morza Północnego, a 15% tj. 28.000 ton z Kanału La Manche. Odłowy śledzia na Morzu Północnym wzrosły o 22.000 t. w stosunku do roku poprzedniego. Wydajność połowów na Fladen Ground i Dogger Bank była znacznie wyższa niż w r. 1952, natomiast na łowisku Gat — nieco spadła. W Kanale wydajność połowów w listopadzie była również znacznie wyższa niż w latach poprzednich.

124* 629.124.72:629.12.001.51:31 MIR—4/5—54

Wykorzystanie ładowni rybnych. „Ausnutzung der Fischräume". Hansa, Hamburg, tyg., Nr 37, wrzes. 52, s. 1232; 21 × 29,5 cm, 0,5 str.
Statystyka stopnia wykorzystania ładowni rybnych na 27 trawlerach niemieckich różnej wielkości, za lata 1949-51. Uwzględniono oddzielne rejsy na odległe łowiska (Islandia, Morze Barentsa, wybrz. norweskie) i na Morze Północne. Większość pozycji wykazuje wykorzystanie ładowni w 70 — 80%. Poddano analizie trawlerzy o pojemności ładowni od 105 do 300 ton. Dla porównania podano wyniki badań angielskich, które wykazują wykorzystanie ładowni w %.

125* 664.951.037.5:639.2.068.003 MIR—4/5—54

Barez H.: **Głębokie mrożenie na morzu.** „Tiefgefrieren auf See". Fischwirtschaft, Bremerhaven, mies., t. 6, zesz. 4, kw. 54, s. 71; A4, 0,8 str.
Zalety mrożenia ryb na morzu, natychmiast po ich złowieniu. Statek łowiący i mrozący rybę na przewagę nad trawlerem normalnym w dużo większej ilości dni połowowych. Trudności w rozwiązaniu problemu statku połowiącego i mrozącego. Mrożenie na morzu wymaga łańcucha chłodniczego na ładzie, aż do sklepu detalicznego włącznie.

126* 639.2.055:639.211.2(261.3) MIR—4/5—54

Kändler R.: **Wnioski dla utrzymania stanu zapasów łosiosia na Bałtyku.** „Vorschläge zur Erhaltung des Lachsbestandes in der Ostsee". Fischwirtschaft, Bremerhaven, mies., t. 6, zesz. 2, luty 54, s. 33; A4, 2 str., 5 tabl.
Rozważania na temat intensywności, okresów połowów oraz wielkości poławianych osobników. Połowy w morzu i w rzekach. Podano wnioski Dr Alma, wygłoszone na posiedzeniu Międzynarodowej Rady Badań Morza, idące w kierunku ograniczenia połowów. Ustosunkowanie się niemieckiej komisji do tych wniosków w oparciu o czynniki ekonomiczne. Propozycja zorganizowania zbiorowej akcji zarybieniowej łosiosia w rzekach krajów nadbałtyckich.

Niniejszy przegląd dokumentacyjny zawiera jedynie część analiz dokumentacyjnych publikacji z zakresu Rybołówstwa Morskiego. Pełna dokumentacja ukazuje się w postaci Kart Dokumentacyjnych wydawanych przez Centralny Instytut Dokumentacji Naukowo-Technicznej (Warszawa, Al. Niepodległości 188). CIDNT przyjmuje prenumeratę kart dokumentacyjnych, która może obejmować zarówno całą dokumentację naukowo-techniczną, jak i oddzielne jej działy lub poszczególne zagadnienia i tematy techniczne. Cena karty dokumentacyjnej wynosi w prenumeracie 0,20 zł. CIDNT wykonuje (za zwrotem kosztów) fotokopie i mikrofilmy publikacji objętych zarówno przeglądem dokumentacyjnymi jak i kartami dokumentacyjnymi.